

MARKUS

1:21-39

Jezus toont Zijn gezag door Zijn onderwijs,
genezingen en het uitdrijven van demonen.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/markus/1-21-39

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Inleiding en volgorde van de gebeurtenissen	3 min	4
2	Jezus' optreden in Kapernaüm	4 min	6
3	Onderwijs in de Joodse synagoge	2 min	8
4	Jezus onderwijst anders dan de schriftgeleerden	5 min	9
5	Wat werkelijk gezag betekent	5 min	11
6	Een demon reageert op Jezus' gezag	2 min	13
7	Demonen kennen hun komende oordeel	4 min	14
8	Waarom demonen moesten zwijgen	4 min	17
9	Jezus vermijdt verkeerde bekendheid	3 min	19
10	De uitdrijving bewijst Jezus' gezag	3 min	21
11	De discipelen en hun familiebanden	5 min	22
12	Genezing van Petrus' schoonmoeder	2 min	25
13	Genezingen na het einde van de sabbat	4 min	26
14	Demonische bezetenheid in onze tijd	2 min	28

15	Demonen in het Oude en Nieuwe Testament	2 min	29
16	Demonisering is geen psychische ziekte	4 min	30
17	Herkomst en uitdrijving van demonen	2 min	32
18	Jezus bidt en verlaat Kapernaüm	2 min	33
19	Wonderen bevestigen Jezus' prediking	2 min	35
20	Demonen wijken voor Gods Koninkrijk	2 min	36
21	Oppervlakkige volgelingen en wonderzucht	2 min	37
	Om verder te lezen		37

1

Inleiding en volgorde van de gebeurtenissen

We gaan nu naar Markus 1, te beginnen bij vers 21. In de eerste verzen van dit hoofdstuk hebben we in vogelvlucht enkele belangrijke gebeurtenissen uit het vroege leven van Jezus bekeken. De andere evangeliën behandelen die veel uitvoeriger, maar Markus geeft daar niet de voorkeur aan. Hij kiest ervoor ze vrij snel te behandelen, zodat we, neem ik aan, een verhaal vol actie krijgen.

We hebben gezien dat Jezus werd gedoopt en daarna veertig dagen in de woestijn werd verzocht. Vervolgens trok Hij door heel Galilea en predikte daar over het Koninkrijk van God, het Evangelie van het Koninkrijk. Daarna riep Hij bij het Meer van Galilea vier van Zijn discipelen, die vissers waren. Daar waren we gebleven. Nu heeft Hij deze vissers bij Zich.

Ik zou kunnen vermelden dat de chronologische volgorde hier en in Mattheüs hetzelfde is, maar in Lukas anders. We gaan lezen dat Jezus in Kapernaüm in de synagoge een bepaalde bediening verricht. Daarna gaat Hij naar het huis van Petrus en geneest Hij de schoonmoeder van Petrus. De volgorde van de gebeurtenissen hier in Markus 1 verschilt van die in Lukas, hoewel de volgorde in Mattheüs en Markus hetzelfde is.

Lukas hanteert een andere, interessante volgorde. We kunnen daar net zo goed even naar kijken, want die roept vragen op over de eerste ontmoetingen tussen Jezus en de discipelen. In Mattheüs en Markus roept Jezus de vier vissers, zoals we hebben gezien. Hij riep de vier vissers weg van hun netten. Vervolgens vertellen Mattheüs en Markus dat Jezus op een sabbat de synagoge binnengaat en een demon uit een man werpt. Daarna gaat Hij het huis van Petrus binnen, treft Hij daar de zieke schoonmoeder van Petrus aan en geneest Hij haar.

Het interessante is dat Lukas deze genezing van de schoonmoeder van Petrus, in het huis van Petrus, vóór de roeping van de vier vissers plaatst. Het is mij altijd voorgekomen dat Lukas de gebeurtenissen daarmee in een onnatuurlijke volgorde zet.

Maar de vraag is opgeworpen of dat misschien toch de juiste volgorde is. Dat is moeilijk te zeggen, want de evangeliën vertellen de gebeurtenissen niet altijd in dezelfde volgorde.

Als Lukas gelijk heeft, betekent dit dat Jezus daadwerkelijk in het huis van Petrus was en zijn schoonmoeder genas voordat Hij Petrus ooit bij zijn netten vandaan riep. Aan de andere kant kan het zien van zo'n wonder Petrus ertoe hebben bewogen zijn netten achter te laten toen Jezus hem op een later moment riep. Maar zoals Mattheüs en Markus het vertellen, roept Jezus eerst deze vier vissers. Daarna ontvangen zij Hem in het huis van Petrus, maar pas nadat er in de synagoge iets heeft plaatsgevonden.

Dit wordt een heel drukke dag voor Jezus, want Hij gaat in de synagoge onderwijzen, een demon uitwerpen en de schoonmoeder van Petrus genezen. Daarna zal Hij, na het invallen van de duisternis diezelfde avond, het grootste deel van de avond en tot laat in de nacht bezig zijn met genezen en demonen uitwerpen.

Er staat:

2

Jezus' optreden in Kapernaüm

En zij kwamen in Kapernaüm; en op de sabbat ging Hij meteen naar de synagoge en gaf Hij onderwijs. En ze stonden versteld van Zijn onderricht, want Hij onderwees hen als gezaghebbende en niet zoals de schriftgeleerden. Nu was er in hun synagoge een man met een onreine geest, en die schreeuwde: Ga weg! Wat hebben wij met U te maken, Jezus de Nazarener? Bent U gekomen om ons te gronde te richten? Ik weet Wie U bent, namelijk de Heilige van God. En Jezus bestrafte hem en zei: Zwijg! Ga uit hem weg! En de onreine geest deed hem stuiptrekken en ging, roepend met luide stem, uit hem weg. En zij waren allen verbaasd, zodat zij elkaar vroegen: Wat is dit? Wat voor een nieuwe leer is dit, dat Hij ook de onreine geesten met gezag bevel geeft en zij Hem gehoorzaam zijn? En het gerucht over Hem verspreidde zich meteen in heel de omgeving van Galilea.

MARKUS 1:21-28

Er staat dat dit in Kapernaüm gebeurde, en een vrij groot percentage van de opgetekende wonderen van Jezus vindt in Kapernaüm plaats. Daar woonde Petrus in die tijd. Volgens het Evangelie van Johannes kwamen Petrus, Andreas, Filippus en enkele van die andere mannen allemaal uit Bethsaïda. Dat was een andere plaats, ergens anders, verder naar het zuiden—of misschien naar het noorden. Ik denk dat het verder naar het noorden lag. Hoe dan ook, het is geen belangrijke plaats in het verhaal, maar Johannes vertelt ons dat ze uit Bethsaïda kwamen. Ze zullen om zakelijke redenen naar Kapernaüm zijn verhuisd.

Kapernaüm is nog altijd een interessante plek om te bekijken. Toen ik een paar jaar geleden naar Israël ging, de enige keer dat ik er ben geweest, verbleef ik het grootste deel van de tijd in Jeruzalem, waar ik les gaf aan een Bijbelschool. Tijdens een weekend gingen enkele studenten en ik naar het noorden, naar wat ze Galilea noemen. Daar bekeken we een paar van de plaatsen die we uit het verhaal van Jezus kennen. De enige plaats die ik echt interessant vond om te bekijken, was Kapernaüm, omdat die niet erg is aangetast. Het lijkt er ongeveer op hoe het er destijds uitgezien zou kunnen hebben.

De meeste locaties in het Heilige Land zijn volgebouwd om er toeristische trekpleisters van te maken, of ze zijn simpelweg gemoderniseerd en er wonen mensen in moderne huizen. Maar in het oude gedeelte van Kapernaüm hebben ze niet veel opgegraven. Ze hebben de synagoge opgegraven waarin Jezus hier onderwees. Men denkt echter dat de ruïne van de synagoge die daar tegenwoordig staat, uit de vierde eeuw na Christus dateert. Dat betekent dat het een andere synagoge was dan deze.

Maar onder de ruïne hebben ze de muren van een oudere synagoge gevonden. Dat was vrijwel zeker de synagoge waarin Jezus onderwees, en die staat dus op dezelfde plek. Het was interessant om de ruïne van die synagoge binnen te lopen en te zeggen: ‘Jezus stond hier ergens en hield een preek, en hier wierp Hij een demon uit iemand.’

Ook in Kapernaüm staat tussen de opgegraven ruïnes een achthoekig gebouw in Byzantijnse stijl, dat duidelijk niet uit de tijd van Christus stamt. Het is een of ander christelijk gebouw waarin christenen samenkwamen voor aanbidding. Daaronder liggen de resten van wat kennelijk een woonhuis was. Volgens de overlevering wordt dat het huis van Petrus genoemd, al is er naar mijn mening geen reden om aan te nemen dat het werkelijk zijn huis is. Maar je kunt het nog steeds zien.

Het huis van Petrus was een plaats waar Jezus veel tijd doorbracht. Toen Petrus eenmaal een discipel was geworden, werd zijn huis het middelpunt van Jezus' activiteiten wanneer Hij in Kapernaüm was. Kapernaüm wordt daardoor een middelpunt van activiteit in de verslagen over Jezus' bediening in Galilea. We lezen dat Hij door heel Galilea trok, maar Hij keert steeds terug naar Kapernaüm. Waarschijnlijk speelde het merendeel van de bekende verhalen over Jezus' bediening zich in deze stad af.

3

Onderwijs in de Joodse synagoge

Dit is de eerste keer dat we bij Markus lezen dat Hij een synagoge binnenging. Toch lijkt het erop dat Hij toen al bekendstond als leraar, want Hij werd uitgenodigd om te spreken. De synagogen waren samenkomstplaatsen van de Joden. Ze waren te vinden in elke plaats waar tien of meer volwassen Joodse mannen woonden. Met andere woorden, als er tien Joodse gezinnen in een plaats woonden, was daar een synagoge.

Dat instituut was niet door Mozes of door enige Schrifttekst uit het Oude Testament ingesteld. Het was iets wat de rabbijnen, de schriftgeleerden of iemand anders tijdens de Babylonische ballingschap of enige tijd daarna hadden bedacht. Maar tegen de tijd van Christus waren er overal waar Joden woonden synagogen, en er woonden in vrijwel elke plaats Joden.

We zien dat Paulus later tijdens zijn reizen de synagogen eveneens gebruikte als plek om te prediken wanneer hij in een stad kwam. Hij kon daar een synagoge vinden, daar Joodse mensen aantreffen en er spreken. De reden dat hij dat kon, en dat Jezus dat kon, was dat de synagogen vaak geen vaste leraar of rabbijn hadden. In elke plaats waar tien Joodse gezinnen woonden, was niet noodzakelijkerwijs een rabbijn, want minder dan één op de tien Joden was rabbijn.

Er was een overste van de synagoge die in de synagoge de orde handhaafde enzovoort, maar hij was niet noodzakelijkerwijs een prediker. Als er een prediker door de stad trok en hij daar op de sabbat was, nodigden ze hem uit om te spreken, want dat was iets bijzonders. Daarom vroegen ze Paulus, wanneer hij door het Romeinse Rijk trok en een synagoge bezocht, om hun iets te vertellen of hen toe te spreken. Hij was duidelijk een rabbijn en kleepte zich waarschijnlijk ook als een rabbijn.

Jezus kleepte Zich, neem ik aan, waarschijnlijk niet als een rabbijn. Maar Hij stond bekend als leraar en was op dit punt kennelijk nog niet al te omstreden. Daarom lieten de synagogen Hem nog steeds spreken. Hij ging die sabbatochtend de synagoge binnen en gaf onderwijs.

4

Jezus onderwijst anders dan de schriftgeleerden

Hun eerste reactie op Zijn onderwijs was verbazing vanwege de manier waarop Hij sprak. We krijgen hier geen voorbeeld van Zijn onderwijs. We weten niet wat Hij zei. We weten niet of Hij hun onderwijs gaf in gelijkenissen, wat Zijn gebruikelijke manier van spreken was tegen mensen die geen discipelen waren, of dat Hij een Schriftgedeelte uit het Oude Testament uitlegde.

Er is in geen van de evangeliën veel voor ons bewaard gebleven van Jezus' onderwijs in de synagogen. Maar bij een andere gelegenheid, in Lukas 4, geeft Jezus onderwijs in een synagoge in Nazareth en legt Hij Jesaja 61, vers 1 en 2, uit. Het is daarom mogelijk dat Hij in zulke situaties de Schrift uitlegde in plaats van gelijkenissen te vertellen.

Hoe dan ook, toen Hij sprak, waren ze verbaasd. Wat hen het meest verbaasde, was dat Hij niet sprak zoals ze de rabbijnen gewend waren te horen spreken. Hij sprak als iemand die gezag had, en niet als de schriftgeleerden.

De schriftgeleerden vormden een beroepsgroep van Bijbelkenners. Gewoonlijk waren ze verbonden met de Farizeeën. De Farizeeën waren te vergelijken met een kerkelijke richting, zoals baptisten of methodisten richtingen binnen de christenheid zijn. De Farizeeën vormden een richting waarvan de leden een bepaalde reeks opvattingen aanhingen. Dat iemand een Farizeeër was, betekende niet dat hij een geestelijk ambt bekleedde of iets dergelijks. Het betekende eenvoudigweg dat hij de opvattingen van de Farizeeën aanhing.

De Sadduceeën vormden een andere groep, en de schriftgeleerden waren gewoonlijk met de Farizeeën verbonden. Jezus stelde de schriftgeleerden en Farizeeën zelfs vaak samen aan de kaak. De schriftgeleerden waren mensen die er hun werk van maakten de wet te bestuderen, uit te leggen en over te schrijven, en haar soms te onderwijzen.

Ezra was waarschijnlijk de eerste man in de Bijbel van wie gezegd wordt dat hij een schriftgeleerde was. Ezra hoofdstuk 7, vers 10, zegt:

Ezra had namelijk zijn hart erop gericht om de wet van de HEERE te onderzoeken, om die te doen en om in Israël de verordeningen en bepalingen te onderwijzen.

EZRA 7:10

Dat was het voorbeeld waarnaar latere schriftgeleerden zich moesten richten. Maar kennelijk waren de schriftgeleerden, net als de meeste Farizeeën, doorgaans nogal huichelachtig en wettisch. Wanneer de schriftgeleerden onderwijs gaven, deden ze geen aanspraak op veel eigen kennis. Ze beriepen zich altijd op oudere rabbijnen. Originaliteit in preken werd in de Joodse prediking zelfs niet als iets waardevols beschouwd. In de Talmoed wordt over bepaalde rabbijnen met trots gezegd dat ze nooit iets hadden gezegd wat ze niet eerst door een andere rabbijn hadden horen zeggen.

De meeste voorgangers in christelijke gemeenten zouden graag willen dat de mensen op zijn minst denken dat hun preken oorspronkelijk zijn. Iemand heeft gezegd dat originaliteit eenvoudigweg het vermogen is om je bronnen te verbergen. Mensen staan graag bekend als origineel, als iemand die iets nieuws zegt wat de mensen nog niet eerder hebben gehoord. Maar de schriftgeleerden hechtten daar totaal geen waarde aan. Ze wilden dat de mensen wisten dat zij orthodox waren. Ze volgden de eerbiedwaardige leer van vroegere schriftgeleerden en weken daar geen haarbreed van af.

Dus wanneer de schriftgeleerden onderwezen, gaven ze wel commentaar, maar ze haalden altijd eerdere rabbijnen aan als hun gezaghebbende bron. Ze zeiden dan: 'Volgens die-en-die rabbijn betekent deze Schrifttekst dit. Die-en-die rabbijn daarentegen gelooft dat hij dit betekent,' enzovoort. Wanneer Jezus opstond om te onderwijzen, beriep Hij Zich niet op welke rabbijn dan ook. Hij beriep Zich eenvoudig op Zijn eigen gezag. Hij zei gewoon: 'Zo is het.'

Misschien hebben we daar een voorbeeld van in de Bergrede, zoals Mattheüs die gedeeltelijk heeft overgeleverd in Mattheüs 5. Daar gaf Jezus zes voorbeelden van dingen die algemeen in de synagogen werden onderwezen. Hij zei tegen Zijn discipelen op de berghelling, niet in de synagoge:

U hebt gehoord dat tegen het voorgeslacht gezegd is: U zult geen overspel plegen.

MATTHEÛS 5:27

Jullie hebben de schriftgeleerden horen zeggen dat de vroegere rabbijnen onderwijzen dat je geen overspel mag plegen. Toen zei Jezus:

Maar Ik zeg u dat al wie naar een vrouw kijkt om haar te begeren, in zijn hart al overspel met haar gepleegd heeft.

MATTHEÛS 5:28

Jezus zei als het ware: ‘Jullie hebben gehoord wat de rabbijnen over bepaalde dingen hebben gezegd, maar Ik ga jullie vertellen hoe het werkelijk zit, wat hierover werkelijk waar is.’ Dat was niet wat rabbijnen gewoonlijk deden. Rabbijnen zeiden alleen: ‘De rabbijnen van vroeger hebben ons dit verteld.’ Ze gingen niet verder en zeiden niet: ‘Maar Ik zeg,’ alsof ze daarmee zeiden: ‘Ik ga wijzigen of corrigeren wat de rabbijnen vóór mij hebben gezegd, of het in elk geval verbeteren.’

Dat was schokkend voor de Joden. Dat was wat hen verbaasde: Hij sprak alsof Hij het gezag had om eenvoudigweg Zelf dingen te zeggen en te verwachten dat mensen geloofden dat ze waar waren omdat Hij ze zei.

5

Wat werkelijk gezag betekent

Veel predikers doen dat. Ze prediken alsof ze gezag hebben. Maar bedenk wel dat gezag niet hetzelfde is als charisma. Veel predikers hebben charisma. Dat betekent niet dat ze enig gezag hebben in wat ze zeggen. Gezag betekent niet dat ze dramatisch

optreden. Het betekent niet dat ze luid spreken. Het betekent niet dat ze op de preekstoel slaan. Dat is niet wat gezag is. Gezag betekent dat je met kennis van zaken spreekt, dat je in zekere zin bevoegd bent om over iets een definitief oordeel uit te spreken.

Als iemand gezag over andere mensen heeft — een ouder heeft bijvoorbeeld gezag over een tienerkind dat thuis woont — kan het tienerkind groter en sterker zijn dan de ouder. Toch gehoorzaamt het kind nog steeds aan het gezag van de ouder, want gezag is niet iets tastbaars. Gezag is eigenlijk een soort theoretisch begrip. Het idee is dat erkend wordt dat de ouder het recht heeft om de leiding te hebben, geheel los van enige andere eigenschap van die persoon dan het feit dat diegene een ouder is. Alleen al het feit dat iemand een ouder is, stelt diegene boven de kinderen. Dat leidinggeven, dat recht om bevelen te geven en te verwachten dat de kinderen gehoorzamen, die onzichtbare hoedanigheid: dat is gezag.

Wanneer iemand met gezag over een onderwerp spreekt, betekent dit dat diegene het recht heeft om geloofd te worden, omdat die persoon op een of andere manier deskundig is. Je gaat misschien naar een lezing om iemand die gezaghebbend is te horen spreken over een bepaald onderdeel van de wetenschap of de geschiedenis. Die persoon is namelijk een hoogleraar die daar speciaal onderzoek naar heeft gedaan en er bijzondere kennis van bezit. Wanneer zo iemand daarover spreekt, spreekt diegene met gezag. We zouden zeggen dat zo iemand een autoriteit op dat gebied is, omdat die persoon weet waarover die spreekt.

Er zijn veel mensen die spreken alsof ze dat gezag hebben, terwijl ze het niet hebben. In dit verband denk ik vaak aan Richard Dawkins. Hij spreekt inderdaad met gezag wanneer hij spreekt over wetenschappelijke zaken die met zijn vakgebied te maken hebben. Hij is een autoriteit op het gebied van de zoölogie en de biologie. Als hij een lezing geeft over de manier waarop cellen zich delen, of over iets anders dat deel uitmaakt van de biologische wetenschap, spreekt hij als een autoriteit.

Maar wanneer hij een boek schrijft over het christendom, over God en over atheïsme, en zegt dat er geen God is, spreekt hij alsof hij gezag heeft. Hij is beslist even stellig. Hij verwacht dat mensen hem geloven. Hij vindt niet dat hij zijn standpunt hoeft te bewijzen. 'Ik ben Richard Dawkins. Ik ben een autoriteit.' Nu, je kunt een autoriteit

zijn op het gebied van de biologie, maar dat maakt je nog niet tot een autoriteit op het gebied van God. Dat is een totaal ander onderwerp. Wanneer hij dus spreekt alsof hij het gezag heeft om te zeggen dat atheïsme waar is en het christendom onzin, heeft hij dat gezag niet. Hij praat alleen alsof hij gezag heeft. Er zijn ook predikers die dat doen. Ze willen niet dat mensen hen ter discussie stellen. Daarom doen ze alsof ze het gezag hebben om over een onderwerp te spreken, zelfs als ze er in werkelijkheid niet meer van weten dan ieder ander en er misschien zelfs slecht over geïnformeerd zijn. Ze rekenen er eenvoudig op dat hun gezaghebbende houding indruk op mensen maakt, zodat mensen geloven wat ze zeggen en hen niet ter discussie stellen.

Toen Jezus sprak, sprak Hij alsof Hij gezag had, alsof Hij een autoriteit was op de onderwerpen waarover Hij sprak. Hij zei:

De rabbijnen zeggen dit, maar ik zeg dit.

Dat is een gezaghebbende manier van spreken. Maar de vraag is: had Hij werkelijk gezag? Dat was wat deze mensen niet wisten. Ze hadden nog nooit iemand op hun preekstoel gehoord die werkelijk beweerde gezag te hebben. De rabbijnen, of de leraren, beweerden niet dat ze enig gezag hadden. Dat zou als te aanmatigend worden beschouwd. Dat zou een breuk met de traditie zijn. De enige autoriteiten die je aanhaalt, zijn autoriteiten uit de oudheid, niet jezelf. Maar Jezus haalde Zichzelf aan als de enige autoriteit op Zijn terrein. De mensen waren dus verbijsterd door iemand die het lef had om zo te spreken alsof Hij gezag had. Maar had Hij dat gezag? Ze wisten het niet.

6

Een demon reageert op Jezus' gezag

Toen gebeurde er iets, en daarna wisten ze het wel. Er was namelijk een man in de synagoge die een demon had. Blijkbaar was het hem enige tijd gelukt om stil te blijven zitten en geen aandacht te trekken, totdat Jezus op een bepaald punt in Zijn preek was aangekomen. Op dat moment wekte het gezag waarmee Jezus sprak blijkbaar de demon op en maakte het hem ongemakkelijk.

Het is waar dat mensen die demonen hebben, dat vaak min of meer kunnen verbergen, afhankelijk van de aard van hun demonisering. Ze kunnen het min of meer verbergen totdat ze met Jezus worden geconfronteerd. De Naam van Jezus, het bloed van Jezus of iets dergelijks roept soms een reactie op bij een demon die tot dan toe tamelijk sluimerend in iemand aanwezig was.

Bezetenheid door demonen ziet er in verschillende gevallen verschillend uit. Ik denk dat dit komt doordat de ernst van geval tot geval verschilt. De man die bijvoorbeeld een legioen demonen had — duizenden demonen — was voortdurend krankzinnig. Hij was een zeer ernstig geval. Hij leidde een krankzinnig leven. Deze man was blijkbaar een minder ernstig geval. Hij kon tussen de mensen leven. Het is mogelijk dat de mensen niet eens wisten dat hij door een demon bezeten was. Als ze dat wel hadden geweten, is de kans zelfs groot dat hem de toegang tot de synagoge was ontzegd. Het is mogelijk dat dit de eerste keer was dat demonen zich ooit in hem openbaarden. Maar ze waren er, en alleen een persoonlijke confrontatie met Jezus bracht die demon naar de oppervlakte.

Terwijl de man Jezus hoort spreken, begint deze demon, deze onreine geest in hem, het uit te schreeuwen:

Ga weg! Wat hebben wij met U te maken, Jezus de Nazarener?
Bent U gekomen om ons te gronde te richten? Ik weet Wie U bent, namelijk de Heilige van God.

MARKUS 1:24

7

Demonen kennen hun komende oordeel

Wanneer een man in de gemeente opstaat en zegt: ‘Laat ons met rust,’ zou je kunnen denken dat hij namens de gemeente tegen de prediker spreekt, alsof hij wil zeggen: ‘Je onderdrukt deze mensen. Hou op. Waarom laat je ons niet allemaal met rust en ga je niet ergens anders heen?’ Maar de demon spreekt als een demon en spreekt namens de

andere demonen. Hij zegt: ‘Waarom laat U ons demonen niet met rust? Waarom verlaat U ons gebied niet? Waarom laat U ons niet gewoon leven en laat U ons niet met rust, zoals we al die tijd deden voordat U verscheen?’ Dat is wat ze vragen.

De demon noemde Hem Jezus van Nazareth. Hij zei:

Bent U gekomen om ons te vernietigen? Ik weet wie U bent: de Heilige van God.

‘Bent U gekomen om ons te vernietigen?’ is een interessante uitspraak, want die suggereert dat de demonen heel goed wisten dat Jezus de macht had om dat te doen.

In enkele andere gevallen zeiden de demonen:

En zie, zij riepen: Jezus, Zoon van God, wat hebben wij met U te maken? Bent U hier gekomen om ons te pijnigen vóór de tijd?

MATTHEÛS 8:29

Het is interessant dat ze dat zeiden. ‘Bent U gekomen om ons vóór de tijd te pijnigen?’ betekent dat ze wisten dat er een tijd zou komen waarop ze pijniging onder ogen moesten zien. Ze wisten dat er een tijd zou komen waarop hun veroordeling hen zou inhalen, waarop het oordeel zou komen. Maar ze dachten niet dat dit die tijd was. Het leek te vroeg. ‘Wat doet U nu hier? Bent U te vroeg gekomen om ons vóór de juiste tijd te pijnigen?’ Het is interessant dat dit hun vraag was.

Ik weet echt niet waar de demonen hun kennis over de juiste tijd en dergelijke vandaan hadden. We weten niet genoeg over de demonen en hun achtergrond om te weten waarom ze bepaalde dingen als deze wisten. Maar blijkbaar weten ze dat ze geoordeeld zullen worden. Dat is waarschijnlijk de reden waarom, zoals Jakobus het verwoordt:

U gelooft dat God één is; daar doet u goed aan. Maar ook de demonen geloven dit, en zij sidderen.

JAKOBUS 2:19

Ze weten dat ze gepijnigd zullen worden. Ze weten dat ze geoordeeld zullen worden. Maar ik weet niet waarom ze dachten dat het daarvoor nog te vroeg was. Misschien was het daar nog te vroeg voor. Misschien kwam Jezus op dit moment inderdaad niet

om hen te pijnigen.

Toen de man met het legioen tegenover Jezus stond, zeiden de demonen:

En zij smeekten Hem dat Hij hun niet zou bevelen in de afgrond te gaan.

LUKAS 8:31

De afgrond is vermoedelijk de plaats waar ze heen zouden gaan om gepijnigd te worden. Ze zeiden:

En er was daar een grote kudde varkens aan het weiden op de berg. Zij smeekten Hem dat Hij hun zou toestaan daarin te gaan. En Hij stond het hun toe.

LUKAS 8:32

Jezus stuurde hen niet naar de afgrond, maar naar de kudde zwijnen. Misschien was het werkelijk nog niet de tijd voor Hem om hen te pijnigen en begrepen ze op dat moment de aard van Zijn missie niet. Ik denk dat hun pijniging ongetwijfeld werkelijk op de oordeelsdag zal plaatsvinden, bij de wederkomst van Christus. Misschien hadden ze geen begrip van Zijn eerste komst.

Ze wisten misschien dat de oordeelsdag nog wel enige tijd op zich zou laten wachten, maar wat deed Hij daar dan? Was Hij daar om hen voortijdig te vernietigen? Kortte Hij hun verblijfsduur daar in? De demon zei:

Ik weet Wie U bent, namelijk de Heilige van God.

MARKUS 1:24

Dat klinkt als iets positiefs om te zeggen over Jezus, en de demonen zeiden altijd dat soort dingen. Maar Jezus reageerde altijd op dezelfde manier wanneer ze dat deden. Hij zei dat ze moesten zwijgen.

8

Waarom demonen moesten zwijgen

Dat is interessant, omdat de demonen voortdurend de waarheid over Jezus erkenden, en Jezus hun altijd zei dat ze er niets over mochten zeggen. Hij zei dat ze stil moesten zijn, dat ze moesten ophouden met spreken. Eigenlijk zijn Jezus' woorden, „Wees stil”, in het Grieks veel strenger. Het is meer zoiets als: „Hou je mond.” De letterlijke betekenis van het Griekse woord is: „Word gemuilkorfd”, zoals wanneer je een hond een muilkorf omdoet en zijn bek dichtsnoert. Jezus zei tegen de demonen:

Hou je mond.

Dat is de letterlijke betekenis van het Griekse woord.

Sommigen zijn misschien te jong om zich het televisieprogramma All in the Family te herinneren. Maar de vader in dat programma, Archie Bunker, zei altijd tegen zijn vrouw of zijn kinderen, als hij niet blij was met wat ze deden: „Hou je in.” Dat komt vrijwel op hetzelfde neer als: „Word gemuilkorfd. Hou jezelf gewoon in.” Dat zei Jezus tegen de demonen.

Maar waarom zei Hij dat? Waarom zei Hij niet gewoon: „Dat klopt, mensen. Hebben jullie gehoord wat de demon zei? Hij zei dat Ik de Heilige van God ben, en dat vertel Ik jullie niet eens Zelf; hij zegt het. Laten we dus allemaal een oproep doen om naar voren te komen”? Jezus maakte geen gebruik van het getuigenis van de demon. Hij had er zelfs niet om gevraagd, verwelkomde het niet en stond het niet eens toe. Waarom?

Dit gebeurde telkens wanneer Hij demonen tegenkwam. Ze zeiden altijd:

U bent de Zoon van God.

Dat zullen we later in dit hoofdstuk zien, wanneer er in vers 34 een samenvatting wordt gegeven:

En Hij genas er velen, die er door allerlei ziekten slecht aan toe waren, en dreef veel demonen uit, en Hij liet de demonen niet toe te spreken, omdat zij Hem kenden.

MARKUS 1:34

Hij wilde niet dat zij bekendmaakten Wie Hij was.

Later, nadat Jezus was heengegaan en de apostelen in de heidense wereld predikten, waren Paulus en Silas in Griekenland, in de stad Filippi. Een door een demon bezeten meisje liep voortdurend achter hen aan. Wat zei de demon?

Zij liep achter Paulus en ons aan en riep voortdurend: Deze mensen zijn dienstknechten van God, de Allerhoogste, die ons een weg naar de zaligheid verkondigen.

HANDELINGEN 16:17

zei ze. Wat was daar mis mee? Het klinkt als iets goeds om te zeggen. Er staat dat Paulus verontwaardigd werd en tegen de demon zei:

Hou je mond en ga uit haar weg.

De demon kwam eruit.

Paulus noch Jezus wilde dat de demonen van hen getuigden. Waarom? Ten eerste had Jezus het getuigenis van de duivels niet nodig. Ten tweede kon het verwarrend zijn. Later zou er een moment komen waarop de Farizeeën Jezus ervan zouden beschuldigen dat Hij samenspande met Beëlzebul, de vorst van de demonen. Mensen probeerden erachter te komen waar Jezus Zijn kracht vandaan haalde en wat Hij precies was. Sommigen zouden kunnen zeggen: „De demonen maken op grote schaal reclame voor Hem. Misschien is Hij een van hen.”

Er zijn bepaalde mensen die je niet in je campagneteam of promotieteam wilt hebben. Je zou hen beschamende medestanders kunnen noemen. De meeste mensen die in het openbaar spreken, weten wat het betekent om een beschamende medestander te hebben. Iemand zegt: „Ik sta helemaal achter je”, maar alles aan die persoon straalt uit dat hij nogal gek is. Dat is niet het soort persoon naar wie je hoopt te kunnen wijzen als iemand die jou steunt, want je weet niet zeker of jij hem wel wilt steunen. De steun van de demonen is niet bijzonder interessant. Jezus was er beslist niet in geïnteresseerd.

9

Jezus vermijdt verkeerde bekendheid

Misschien maakte Hij Zich ook om een andere reden zorgen. Want we weten dat Jezus, wanneer Hij mensen genas, hun meestal zei dat ze het niet mochten vertellen. Jezus leek er een gewoonte van te maken Zijn wonderen en Zijn identiteit zo veel mogelijk onbekend te houden, hoewel Hij het niet kon laten mensen te genezen. Maar wanneer Hij dat deed, zei Hij:

Vertel dit aan niemand.

Jezus wilde niet dat Zijn bediening op de verkeerde manier werd gepromoot. Hij wilde niet dat mensen eropuit gingen en alleen maar reclame maakten voor Zijn wonderen, zodat mensen om die reden naar Hem toe zouden komen. Jezus heeft nooit openlijk, met zoveel woorden, beweerd dat Hij de Messias was. Hij ging niet naar het publiek toe om te zeggen: „Ik ben de Messias.” De demonen zeiden dat Hij het was, en mensen zeiden dat Hij het was, maar Jezus probeerde dat niet overal rond te bazuinen.

Ik denk dat Hij wilde dat mensen op een godvruchtiger manier ontdekten dat Hij de Messias was, zoals Petrus bij Caesarea Filippi. Jezus zei:

Wie zeggen jullie dat Ik ben?

Petrus zei:

Simon Petrus antwoordde en zei: U bent de Christus, de Zoon van de levende God.

MATTHEÛS 16:16

Jezus zei:

En Jezus antwoordde en zei tegen hem: Zalig bent u, Simon Barjona, want vlees en bloed hebben u dat niet geopenbaard, maar Mijn Vader, Die in de hemelen is.

MATTHEÛS 16:17

Dat is wat Jezus wilde. Hij wilde dat mensen wisten Wie Hij was omdat God hun die openbaring gaf, niet omdat demonen getuigden, of zelfs maar omdat mensen getuigden. Later, nadat Jezus was heengegaan, wilde Hij dat wij getuigden. Maar toen Jezus afdaalde van de berg der verheerlijking, waar drie van de discipelen die bij Hem waren Mozes en Elia hadden gezien, zei Jezus terwijl ze de berg afdaalden:

En toen zij van de berg afdaalden, gebod Hij hun dat zij niemand vertellen zouden wat zij gezien hadden, voordat de Zoon des mensen uit de doden zou zijn opgestaan.

MARKUS 9:9

Maar het was duidelijk dat Hij er na Zijn opstanding geen bezwaar tegen had om dit zo veel mogelijk bekend te maken. Dit is dus een interessant verschijnsel. Jezus is geen act die Zichzelf promoot, en Hij houdt niet van promotie, zeker niet vanuit de verkeerde bronnen. De demonen zijn de verkeerde bronnen. Je wilt niet dat mensen de indruk krijgen dat zij jouw promotieteam zijn. Daarom zegt Hij:

Hou je mond en ga uit hem weg.

10

De uitdrijving bewijst Jezus' gezag

En de onreine geest deed hem stuiptrekken en ging, roepend met luide stem, uit hem weg.

MARKUS 1:26

Dit gebeurde vaak wanneer demonen uit iemand kwamen. Hun laatste kunststukje was dan dat ze de persoon stuiptrekkingen bezorgden. Ik herinner me dat mijn vrouw en ik kleine kinderen grootbrachten en dat we Australische vrienden hadden die iets eerder dan wij kinderen hadden grootgebracht. Hun kinderen waren wat ouder dan die van ons en ze gaven ons advies. Wanneer je een baby hebt, een zuigeling, een pasgeboren kind, wordt die soms heel, heel onrustig vlak voordat hij in slaap valt. Deze Australische moeder zei: 'Wij noemen dat het laatste verzet van de baby.' Wanneer de baby weet dat hij zich aan de slaap moet overgeven, maar dat niet wil, krijgt hij een enorme driftbui. Ze zei: 'Wij noemen dat het laatste verzet van de baby.'

Er zijn momenten waarop de demonen weten dat ze niet kunnen blijven en dat ze zich eraan moeten overgeven, maar ze bieden nog één keer een beetje weerstand en bezorgen iemand stuiptrekkingen terwijl ze vertrekken. Dat zien we nogal vaak in de evangeliën. Dat gebeurt natuurlijk ook nu nog bij demonische bezetenheid. Sommigen van ons kennen een jonge vrouw in Santa Cruz die onlangs van demonen is bevrijd. Het was een lang proces. Ze had blijkbaar heel veel demonen, en het duurde vier maanden voordat haar volledige bevrijding plaatsvond. Maar ik was er een deel van de tijd bij en heb iets ervan zien gebeuren.

Op een avond leken er misschien vier of vijf demonen achter elkaar uit haar te komen, en ze kreeg stuiptrekkingen precies op het moment dat de demon vertrok. Daarna was de demon blijkbaar weg en ontspande ze zich gewoon. Uiteindelijk kwam er weer een andere naar boven. Wij geboden hem weg te gaan, en zij kreeg opnieuw stuiptrekkingen toen de demon uit haar kwam. Dit komt dus overeen met de werkelijkheid. De verslagen in de evangeliën beschrijven hoe het in het echte leven

gebeurt. Demonen proberen, denk ik, onderweg naar buiten zo veel mogelijk schade aan te richten. De demon bezorgde de man dus stuiptrekkingen en kwam inderdaad uit hem.

Nu lezen we opnieuw de reactie van diezelfde mensen. We zagen hun reactie in vers 22, toen ze Jezus alleen nog maar hadden horen onderwijzen en nog geen demonstratie hadden gezien. Toen ze Hem hoorden onderwijzen, staat er in vers 22 dat ze versteld stonden, omdat Hij hen onderwees alsof Hij iemand was Die gezag had. Maar ze wisten niet of Hij dat werkelijk had. Nu zien we in vers 27:

En ze waren allemaal verbaasd en vroegen elkaar: Wat is dit? Wat is dit voor nieuwe leer? Hij beveelt zelfs de onreine geesten met gezag, en ze gehoorzamen Hem.

Nu zeggen ze niet dat Hij spreekt alsof Hij gezag heeft. Hij *hééft* gezag. Dat blijkt uit het feit dat zelfs de demonen zich aan dat gezag onderwerpen. Dus hoewel de demon zelf, daar ben ik zeker van, met deze onrust wilde zorgen voor afleiding en de samenkomst waar Jezus onderwijs gaf wilde onderbreken en verstoren, gaf het uitdrijven van de demon Jezus in feite de gelegenheid om te laten zien dat Hij niet alleen sprak alsof Hij gezag had. Hij kon bewijzen dat Hij werkelijk gezag had. Niemand minder dan de demonen werden onbedoeld getuigen van dat feit door Hem te gehoorzamen, niet door wat ze zeiden.

11

De discipelen en hun familiebanden

Vers 29:

En toen zij uit de synagoge gegaan waren, gingen zij meteen naar het huis van Simon en Andreas, met Jakobus en Johannes.

MARKUS 1:29

Simon en Andreas waren de broers die samen aan het vissen waren toen Jezus hen riep, en Jakobus en Johannes waren de andere twee broers die samen aan het vissen waren toen Jezus hen riep.

Ik weet niet meer of ik de vorige keer heb genoemd dat Jakobus en Johannes werkelijk bloedverwanten van Jezus waren. Ze waren volle neven van Jezus. Onlangs vroeg iemand mij waarop ik die uitspraak baseerde. Op ons Bijbelforum schreef iemand daarover en stelde die vraag, dus ik heb onlangs ook de Schriften daarover opgezocht.

Wanneer Markus en Mattheüs spreken over de vrouwen die bij het kruis waren toen Jezus stierf, noemen Markus en Mattheüs drie vrouwen bij naam. Ze noemen Maria Magdalena en ze noemen een andere vrouw die Maria heette en de vrouw van Klopas was. Van haar wordt ook gezegd dat ze de moeder was van Jakobus de Mindere en Judas, een paar mannen over wie we niet veel weten. Er zijn daar dus twee Maria's: Maria Magdalena en Maria, de vrouw van Klopas. Vervolgens zegt een van de evangeliën:

Het ene evangelie noemt Salome en het andere de moeder van de zonen van Zebedeüs. Salome is in de parallelle verslagen blijkbaar de moeder van de zonen van Zebedeüs. Wanneer je naar de parallelle uitspraken in Johannes kijkt — en het komt niet vaak voor dat je in Johannes werkelijk uitspraken vindt die parallel lopen met de synoptische evangeliën — vind je de verwijzing naar de vrouwen bij het kruis in Johannes 19, vers 25:

En bij het kruis van Jezus stonden Zijn moeder, de zuster van Zijn moeder, en Maria, de vrouw van Klopas, en Maria Magdalena.

JOHANNES 19:25

Zij werd in de andere evangeliën niet genoemd. Maria, de moeder van Jezus, werd niet genoemd. Johannes vertelt ons dus dat er daar vier vrouwen waren. Eén was de moeder van Jezus. Dan was er nog een andere Maria, de vrouw van Klopas, die in de andere evangeliën wordt genoemd, en Maria Magdalena. Er was nog iemand die de zus van Zijn moeder wordt genoemd. Er staat dat daar de moeder van Jezus was, evenals de zus van Zijn moeder, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria Magdalena. Er waren daar drie Maria's en nog iemand anders die de zus van Zijn moeder was.

Door de manier waarop de leestekens hier staan, zou je de indruk kunnen krijgen dat Maria, de vrouw van Klopas, de zus was van Maria, de moeder van Jezus. Maar de kans is niet erg groot dat twee zussen allebei Maria zouden heten. Je zou zussen kunnen tegenkomen die Christine en Christina heten, maar dat is toch iets anders. Maria en Maria is niet waarschijnlijk — te verwarrend. Het lijkt er dus op dat degene die de zus van Jezus' moeder wordt genoemd, een andere vrouw is. Uit de parallelle verslagen in Markus en Mattheüs weten we dat Salome, de moeder van de zonen van Zebedeüs, die andere vrouw was. Hieruit leiden we af dat Salome niet alleen de moeder van Jakobus en Johannes was, maar ook de zus van Maria. Dat maakt Jakobus en Johannes volle neven van Jezus.

Van Petrus en Andreas weten we niet of ze familie van Jezus waren, hoewel ze natuurlijk wel broers van elkaar waren en samen in een huis woonden. Jakobus en Johannes woonden waarschijnlijk niet in dit huis, al gingen ze bij deze gelegenheid met Jezus en de anderen mee het huis in. Er staat:

Hij ging samen met Jakobus en Johannes naar het huis van Simon en Andreas.

In die tijd woonden uitgebreide families bij elkaar. Petrus is een getrouwde man, en zijn schoonmoeder woont bij hem en zijn vrouw in, en zijn broer woont bij hem in. Zijn broer kan zelfs een vrouw hebben gehad. Later had hij die in ieder geval. Later lezen we in 1 Korinthe, hoofdstuk 9, dat de apostelen, kennelijk allemaal, getrouwde mannen waren. Of Andreas op dit moment een getrouwde man was of niet, weten we niet. Maar het kan zijn dat daar twee gezinnen woonden, plus de schoonfamilie.

In 1 Korinthe, hoofdstuk 9, spreekt Paulus over zichzelf en Barnabas en over het feit dat zij geen gebruikmaken van bepaalde voorrechten waarop een apostel anders aanspraak zou kunnen maken. Hij zegt:

Hebben wij niet het recht om een zuster als vrouw mee te nemen, zoals ook de andere apostelen, en de broers van de Heere, en Kefas?

1 KORINTHE 9:5

— dat is Petrus —

Hij zegt dat de andere apostelen niet werken, dat ze een vrouw hebben en hun vrouw meenemen op hun reizen. Barnabas en ik doen dat niet. Wij kunnen niet ophouden met werken. Wij maken tenten en we hebben geen vrouw. Maar hij zegt dat Barnabas en Paulus in dat opzicht anders zijn dan de andere apostelen. Paulus leek kennelijk aan te geven dat zij de enigen van de apostelen waren die geen vrouw hadden. Het lijkt er dus op dat Andreas ook getrouwd was.

12

Genezing van Petrus' schoonmoeder

We weten dat Simon op dit moment getrouwd was, want in vers 30 staat dat Simons schoonmoeder met koorts ziek op bed lag en dat ze Hem meteen over haar vertelden. In het Evangelie van Lukas staat:

De schoonmoeder van Simon had hoge koorts.

LUKAS 4:38

Lukas was arts. In de parallelle passage van Lukas, die in Lukas, hoofdstuk 4, staat, gebruikt hij een Grieks woord dat werkelijk uit de Griekse medische boeken afkomstig is. Omdat Lukas arts was, gebruikte hij veel woorden die we uit de oude Griekse medische teksten kennen. Lukas gebruikt hier een term die een vakterm is voor een gevaarlijk hoge koorts. Haar temperatuur was niet slechts een paar graden hoger dan normaal. Ze had zeer zware koorts. Ze vertelden Jezus meteen over haar.

En Hij ging naar haar toe, pakte haar hand en richtte haar op, en meteen verliet de koorts haar; en zij diende hen.

MARKUS 1:31

Voordat we hieraan voorbijgaan, wil ik misschien even opmerken dat het enigszins ironisch is dat er over Petrus wordt gezegd dat hij een vrouw heeft en dat de Bijbel zegt dat hij getrouwd is, terwijl volgens de rooms-katholieke traditie de pausen de opvolgers van Petrus zijn en zij geen vrouw mogen hebben. Priesters in de Rooms-

Katholieke Kerk mogen zelfs geen vrouw hebben. Geestelijken in het algemeen mogen geen vrouw hebben. Maar Petrus, van wie gezegd wordt dat hij de eerste paus van de hele beweging was, had een vrouw.

Wat de rooms-katholieke leer nog problematischer maakt, lijkt mij, is dat Paulus in 1 Timotheüs, hoofdstuk 3, waar hij de vereisten voor opzieners geeft, als eerste zegt dat zij aan deze eis moeten voldoen:

de man van één vrouw.

1 TIMOTHEÛS 3:2

Om zelfs maar als opziener in de gemeente in aanmerking te komen, moet je dus één vrouw hebben. Als Petrus de eerste paus was, schiep hij een precedent door een vrouw te hebben. Maar om de een of andere reden staat de rooms-katholieke traditie niet toe dat de geestelijkheid trouwt. De vrouw van Petrus werd genezen, en ze stond op en begon hen te dienen.

Meteen. Het woord 'meteen' komt natuurlijk vaak voor in Markus.

13

Genezingen na het einde van de sabbat

Vers 32:

Toen het nu avond geworden was en de zon onderging, brachten ze bij Hem allen die er slecht aan toe waren, en hen die door demonen bezeten waren. En heel de stad had zich verzameld bij de deur. En Hij genas er velen, die er door allerlei ziekten slecht aan toe waren, en dreef veel demonen uit, en Hij liet de demonen niet toe te spreken, omdat zij Hem kenden.

MARKUS 1:32-34

Dit gebeurde volgens de tekst bij zonsondergang. Waarom wachtten ze tot dat moment? Het was de sabbat. De Joden hadden een door de rabbijnen overgeleverde traditie dat een arts op de sabbat niemand mocht genezen, tenzij de zieke een levensbedreigende aandoening had waardoor hij de volgende dag niet zou halen. Met andere woorden, als het ook maar enigszins mogelijk was een leven te sparen zonder op de sabbat te genezen, dan mocht een arts dat niet doen.

Jezus werd in een andere synagoge, in Markus hoofdstuk 2, bekritiseerd omdat Hij op de sabbat een man met een verschrompelde hand genas. Jezus trok Zich niets van de regels aan en genas wanneer Hij maar wilde genezen. Maar de inwoners van de stad waren Joden en zij kenden de regels. Daarom brachten zij hun zieken pas na zonsondergang naar Jezus om genezen te worden, want de sabbat eindigt officieel om zes uur, bij zonsondergang op zaterdag. Dus toen kwamen ze, toen de zon was ondergegaan. Ze kwamen overal vandaan en brachten hun zieken en hun door demonen bezeten mensen naar Jezus.

Nu zou je kunnen zeggen: ‘Maar Jezus had die ene demon uitgedreven en de schoonmoeder van Petrus genezen op de sabbat, en het was overdag.’ Dat klopt, maar mijn indruk is dat dit vroeg genoeg in Jezus’ bediening plaatsvond dat al die kritische rabbijnen en schriftgeleerden uit Jeruzalem Hem nog niet overal volgden, op zoek naar iets waarvoor ze Hem konden bekritisieren. Bovendien was de genezing van de schoonmoeder een privézaak in een slaapkamer, die niet door andere mensen werd gezien. Daarvoor zou Hij dus niet bekritiseerd worden.

Veel mensen zagen hoe de demon uit de man in de synagoge werd uitgedreven, maar dat gebeurde spontaan en was niet gepland. De man verstoorde de dienst. Tegen de demon zeggen dat hij weg moest gaan, is niet echt iets wat je tot de volgende dag kon uitstellen. Dus ik denk dat Jezus daar in zekere zin heel weinig kritiek voor zou krijgen. Maar de mensen verwachtten niet dat Hij op de sabbat op Zijn gemak mensen zou genezen, en daarom wachtten ze tot zonsondergang. De hele stad liep uit en bracht alle zieken mee.

Er staat:

Hij genas veel mensen die ziek waren.

Ik geloof dat Hij in het Evangelie van Mattheüs, als ik me niet vergis, die dag al hun zieken genas, en velen die demonen hadden.

‘Veel demonen’ wekt de indruk dat zoiets heel gewoon was in zo’n kleine stad. Nogmaals, als je naar de ruïnes van Kapernaüm gaat, zal het je opvallen hoe klein het is en hoe dicht het huis bij de synagoge staat. Alles ligt heel dicht bij elkaar. Als er erg veel mensen waren, zou het er heel druk zijn. Ik weet niet hoeveel inwoners Kapernaüm destijds had. Misschien waren het er maar een paar duizend of nog minder. Ik weet het niet.

Maar het hele huis was omringd door deze mensen, en onder hen waren veel mensen die door demonen bezeten waren. Dat wekt de indruk dat bezetenheid door demonen betrekkelijk gewoon was. Er wordt even zakelijk over gesproken als over ziekten. Jezus kwam bezetenheid door demonen zelfs vrijwel overal tegen waar Hij kwam, en vaak waren er veel gevallen van.

14

Demonische bezetenheid in onze tijd

We moeten ons dus afvragen waarom Jezus zo vaak bezetenheid door demonen tegenkwam, terwijl dat nu veel minder gebeurt. Daar zijn verschillende mogelijke antwoorden op. Eén antwoord is dat het nu even vaak voorkomt, maar dat we het eenvoudigweg niet herkennen omdat we er andere namen voor hebben.

Bedenk allereerst dat demonen zich niet altijd openbaren. In het geval van de man in de synagoge wist waarschijnlijk niemand dat hij een demon had, tot hij zich die dag in het openbaar openbaarde. Er lopen misschien andere mensen rond die gedemoniseerd zijn maar bij wie dat niet zichtbaar wordt, omdat de demonen wel beter weten dan zich te openbaren en zichzelf in de problemen te brengen. Misschien zien we vaker mensen die door demonen bezeten zijn dan we beseffen.

Zelfs wat degenen betreft bij wie het wel zichtbaar wordt: wij leven in een samenleving die niet in het bovennatuurlijke gelooft, en daarom geven mensen er een natuurlijke verklaring voor. Natuurlijk zullen ze het altijd een psychische aandoening noemen.

Meestal zullen ze de persoon een of ander medicijn geven of hem in een instelling opnemen. Daarom herkennen we bezetenheid door demonen niet wanneer die om ons heen voorkomt.

Denk aan het geval dat ik noemde van een jong meisje dat door demonen bezeten was en nog maar enkele maanden geleden werd bevrijd. De familie van dit meisje riep de oudsten van haar gemeente erbij, een baptistengemeente. De oudsten, of in elk geval de voorganger, en het lijkt erop dat de meeste voorgangers er zo over dachten, geloofden niet eens dat ze een demon had. Ze vonden dat ze medicijnen moest krijgen. Ze vonden dat ze opgenomen moest worden, of in elk geval naar een psychiater gebracht moest worden, omdat ze er geen bovennatuurlijke verklaring voor wilden geven.

Maar het was bovennatuurlijk. De verschijnselen waren kenmerkend voor demonisering, en uiteindelijk kwam de bevrijding door gebed en vasten en de gewone middelen die de Bijbel aanreikt. Het werd bij haar zichtbaar, maar de leiders van haar gemeente herkenden het niet als een demon. Daarom zou ik zeggen dat het heel goed mogelijk is dat demonisering nu net zo gewoon is als in Bijbelse tijden. Maar wij noemen het iets anders, en daardoor herkennen we het niet als wat het is.

15

Demonen in het Oude en Nieuwe Testament

Er is ook nog een andere mogelijkheid, namelijk dat de demonen uit alle hoeken en gaten tevoorschijn kwamen toen Jezus verscheen. We lezen in het Oude Testament niet veel over bezetenheid door demonen, hoewel die wel bestond. Een boze geest kwam over Saul, en er zijn in het Oude Testament nog enkele andere gevallen waarin boze geesten over mensen kwamen, maar die zijn niet erg talrijk. Verder zijn er in het Oude Testament verwijzingen naar mensen die een waarzeggende geest hebben. Dat zouden mediums zijn, en zij worden beschouwd als mensen die een geest hebben. Wij zouden hen waarschijnlijk door demonen bezeten noemen.

Maar we krijgen niet de indruk dat demonische bezetenheid in het Oude Testament zo vaak aan de orde kwam. Misschien kwam dat doordat ze er geen remedie voor hadden en er daarom eenvoudig niet over gesproken werd. Misschien waren er in de verhalen van het Oude Testament overal demonisch bezeten mensen. Misschien had elk dorp zijn dorpsgek of zijn demonisch bezeten persoon. Maar we lezen er niet over, omdat er niemand in de buurt was die het gezag had om er iets aan te doen. Zo lezen we ook niet over mensen die stierven aan kanker of aan andere dingen, omdat die verhalen niet de moeite van het vertellen waard zijn. Er werd niets aan hun toestand gedaan. Maar tijdens de bediening van Jezus zijn zulke verhalen het vertellen wel waard. Want wanneer demonische bezetenheid zich in Zijn aanwezigheid manifesteerde, deed Hij er iets aan. Hij genas de persoon. Hij wierp de demonen uit.

16

Demonisering is geen psychische ziekte

Ik neem niet aan dat veel christenen er ernstig moeite mee hebben om in demonische bezetenheid te geloven. Maar je zult merken dat er hedendaagse christenen zijn die denken dat demonen waarschijnlijk niet werkelijk de oorzaak van deze dingen zijn. Er zijn mensen die veel vertrouwen hebben in deskundigen op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg. Zij geloven dat we tegenwoordig wetenschappelijke theorieën hebben over wat er met mensen aan de hand is, waaronder schizofrenie, manisch-depressieve stoornis, ADD en dergelijke. We hebben overal een etiket voor, en die etiketten klinken wetenschappelijk.

Veel christenen zijn hierdoor verleid, net zoals veel christenen verleid zijn door de evolutietheorie. Veel mensen zijn erg onder de indruk van wat wetenschappelijk klinkt. En als het in strijd lijkt te zijn met wat de Bijbel zegt, zijn ze vaak bereid de Bijbel af te schrijven als een voorwetenschappelijk verslag van de werkelijkheid. Veel christenen zeggen zelfs dat wat hier als demonische bezetenheid wordt beschreven, in werkelijkheid gewoon iets als schizofrenie of een andere psychische aandoening was. In die tijd wisten ze daar niets van en dachten ze dat het demonen waren.

Maar als dat waar is, dan lijkt Jezus natuurlijk ook te denken dat het demonen waren. En als dat niet zo was, zou Hij het bij het verkeerde eind hebben gehad. Of sommige mensen zeggen dat Hij wist dat het niet zo was, maar dat Hij Zich aan hen aanpaste. Ik las onlangs een commentaar van William Barclay, die zich op de grens tussen evangelisch en vrijzinnig bevindt. Hij heeft inderdaad de neiging om wonderen weg te verklaren. Hij sprak over wat de Joden destijds over demonen geloofden, enzovoort, en zei: 'Wat moeten we hier nu van denken?' In wezen sprak hij zich er niet over uit of hij geloofde dat er demonen bestaan. Maar hij zei dat Jezus, zelfs als het geen demon was, het moest behandelen alsof het er wel een was, omdat de man geloofde dat het een demon was. Jezus paste Zich aan de onwetendheid van de mensen aan.

Maar in andere situaties sprak Jezus over demonen alsof het werkelijke wezens waren. Hij zei bijvoorbeeld in Mattheüs 12:

Wanneer een onreine geest uit een mens weggaat, zwerft hij door dorre plaatsen op zoek naar rust. Als hij die niet vindt, neemt hij zeven demonen mee die erger zijn dan hijzelf en keert hij naar diezelfde mens terug.

MATTHEÛS 12:43-45

Het is duidelijk dat Jezus geloofde dat demonen werkelijk bestaan. En het is beslist niet mogelijk om alle Bijbelse gevallen van demonische bezetenheid, of wat dat betreft de hedendaagse gevallen, af te doen als een psychische aandoening.

Hoe zou iemand die psychisch ziek is immers bijvoorbeeld met meerdere stemmen tegelijk uit dezelfde keel kunnen spreken, verschillende stemmen van verschillende persoonlijkheden? Hoe zou iemand die psychisch ziek is helderziende vermogens kunnen hebben en dingen over mensen kunnen vertellen die niemand weet behalve de persoon zelf? Dat gebeurt soms. Demonisch bezeten mensen zweven soms boven de grond of hebben andere vreemde bovennatuurlijke vermogens. Ze hebben bijvoorbeeld bovennatuurlijke kracht, zoals de man die ketenen brak. Dit zijn geen gevallen van een ontregeld brein. Dit is bewijs van een persoonlijkheid die op bovennatuurlijke wijze is binnengedrongen.

Dan is er ook nog het feit dat de demonen uit het slachtoffer en in dieren kunnen worden geworpen. Als we zouden zeggen: 'De demonen gingen uit deze man en in die man,' zou iemand kunnen zeggen dat het hele gebeuren op bijgeloof berustte. Die tweede man was dan eenvoudig bijgelovig en dacht dat de demonen in hem waren gegaan. Maar hadden de varkens dat bijgeloof ook? Wie had hen ervan overtuigd dat de demonen in hen waren gegaan?

Het is duidelijk dat de beschreven verschijnselen niet passen bij de theorie dat dit een geval van psychische ziekte is. Ze passen beter bij de Bijbelse aanname, die overigens tot in de moderne tijd door alle culturen werd aanvaard, namelijk dat de wereld wordt geteisterd door kwade geesten.

17

Herkomst en uitdrijving van demonen

Waar ze vandaan kwamen, wordt ons nooit verteld. De theorie die mensen tegenwoordig het aantrekkelijkst lijken te vinden, is dat ze ergens in de oude geschiedenis samen met de duivel gevallen zijn. Een andere bijzonder populaire opvatting is dat het engelen zijn die in Genesis hoofdstuk 6 vielen doordat ze zich tot vrouwen aangetrokken voelden. Er bestaat nog een andere opvatting die sommigen hebben aangehangen, namelijk dat het de geesten zijn van slechte mensen die gestorven zijn. Tijdens hun leven hadden die mensen zich door middel van het occulte aan satan overgeleverd. Nu ze gestorven zijn, zijn ze nog altijd zijn slaven en worden ze gedwongen hem te dienen en op zijn bevel schade aan te richten, zelfs als ze dat zelf liever niet zouden doen. Er bestaan al deze verschillende opvattingen over wie de demonen zijn en waar ze vandaan kwamen. De Bijbel vertelt het ons niet. De Bijbel hecht aan geen van die opvattingen Zijn zegel van goedkeuring. Ik weet niet waarom. Maar ik moet aannemen dat dit betekent dat God blijkbaar vindt dat we niet hoeven te weten waar ze vandaan kwamen. Blijkbaar moeten we wel weten dat ze bestaan. We moeten weten wat voor schade ze aanrichten, en we moeten weten wat we eraan moeten doen. Die dingen vertelt de Bijbel ons wel.

Jezus is de eerste in de Schrift die laat zien hoe je met die dingen moet omgaan wanneer ze zich voordoen. De apostelen, en later ook anderen, deden hetzelfde. Ons wordt gezegd:

En hen die geloofd zullen hebben, zullen deze tekenen volgen: in Mijn Naam zullen zij demonen uitdrijven; in vreemde talen zullen zij spreken;

MARKUS 16:17

Jezus zei:

In Mijn naam zullen ze demonen uitdrijven.

Dit is dus iets wat christenen geacht worden te blijven doen.

18

Jezus bidt en verlaat Kapernaüm

Laten we nog een paar verzen lezen. Vers 35:

En 's morgens vroeg, nog diep in de nacht, stond Hij op, ging naar buiten en begaf Zich naar een eenzame plaats, en bad daar. En Simon en die bij hem waren, gingen Hem achterna, en toen zij Hem gevonden hadden, zeiden zij tegen Hem: Iedereen zoekt U! En Hij zei tegen hen: Laten wij naar de naburige plaatsen gaan, opdat Ik ook daar predik, want daarvoor ben Ik uitgegaan. En Hij predikte in hun synagogen door heel Galilea en dreef de demonen uit.

MARKUS 1:35-39

Jezus was de avond daarvoor tot laat opgebleven om mensen te genezen en demonen uit te drijven, op de avond van de sabbat, maar Hij sliep niet uit. Hij stond vroeg op, lang voordat het dag werd, en ging naar een plek waar Hij dacht dat Hij niet gevonden

zou worden. Zo kon Hij een tijdlang ongestoord bidden. Ongetwijfeld werden de apostelen wat later wakker. Ze ontdekten dat Hij weg was, gingen Hem zoeken en vonden Hem uiteindelijk. Ze zeiden: 'Jezus, kom terug. De mensen komen al bij elkaar voor Uw volgende bijeenkomst in Kapernaüm.'

Maar Jezus besloot niet om te profiteren van Zijn toenemende populariteit daar. Daar was Hij niet in geïnteresseerd. Hij wilde meer mensen bereiken. Deze mensen hadden hun kans gehad. Er was tot hen gepreekt. Ze hadden genoeg gezien om hen te overtuigen. Nu moest iemand anders een kans krijgen. Jezus had daar een tent kunnen opzetten en wekenlang opwekkingsbijeenkomsten kunnen houden, en waarschijnlijk een grote collecte kunnen binnenhalen, maar daar was Hij niet in geïnteresseerd. Hij wilde eropuit trekken en ervoor zorgen dat meer mensen de gelegenheid zouden krijgen om het Evangelie te horen.

Dus ze zeiden:

Iedereen zoekt U.

Met andere woorden, de mensen verzamelden zich 's morgens al rond het huis van Petrus en zeiden: 'Waar is Jezus? We zijn er klaar voor om Hem nog meer van dat soort dingen te zien doen.' In plaats van met hen terug te gaan naar de menigten, zei Jezus:

Laten we ergens anders heen gaan. Laten we naar een andere stad gaan, zodat Ik daar ook kan preken. Daarvoor ben Ik gekomen.

19

Wonderen bevestigen Jezus' prediking

Hij was gekomen om te prediken. Hij was niet gekomen om wonderen te doen. Je zou kunnen zeggen: 'Waarom deed Hij dan zoveel wonderen?' De Bijbel wekt de indruk dat Hij de wonderen deed om het gezag te bevestigen waarmee Hij predikte. In het volgende hoofdstuk is er een geval waarin Hij tegen een verlamde man zegt:

Wat is gemakkelijker, tegen de verlamde te zeggen: De zonden zijn u vergeven, of te zeggen: Sta op, neem uw ligmat op en ga lopen? Maar opdat u zult weten dat de Zoon des mensen macht heeft op de aarde zonden te vergeven (zei Hij tegen de verlamde): Ik zeg u: Sta op, neem uw ligmat op en ga naar uw huis.

MARKUS 2:9-11

om te laten zien dat Hij het gezag heeft om zonden te vergeven. Dat wil zeggen: Hij geneest een verlamde man niet alleen omdat er een verlamde man is en Jezus het niet kan laten om hem te genezen, maar omdat de mensen in twijfel hebben getrokken of Jezus het recht heeft om zonden te vergeven. Hij zegt: 'Laat Mij je laten zien of Ik gezag heb of niet.'

Dat lijkt Zijn voornaamste reden te zijn geweest om mensen te genezen en demonen uit te drijven: het was een demonstratie van Zijn gezag. De discipelen en de mensen uit de stad wilden blijkbaar dat Jezus terugkwam naar de stad om nog wat meer wonderen te doen. Hij zei: 'Nee, Ik ga nog wat meer prediken. Prediken is waarvoor Ik gekomen ben. Daarvoor ben Ik uitgezonden: om een prediker te zijn. Dat is het doel waarvoor Ik ben gekomen.'

Vers 39 zegt:

En Hij predikte in hun synagogen door heel Galilea en dreef demonen uit.

20

Demonen wijken voor Gods Koninkrijk

Het is interessant dat juist het uitdrijven van demonen eruit wordt gelicht als het wonder dat genoemd wordt, want Hij genas waarschijnlijk ook de zieken, enzovoort. Maar Markus legt sterk de nadruk op deze kwestie van de demonen, omdat het uitdrijven van demonen het bewijs was dat het Koninkrijk van God doorbrak.

Markus heeft er natuurlijk in de verzen 14 en 15 van dit hoofdstuk op gewezen dat Jezus rondging en het Koninkrijk van God predikte. Bij een andere gelegenheid zei Jezus in Mattheüs:

Maar als Ik door de Geest van God de demonen uitdrijf, dan is het Koninkrijk van God bij u gekomen.

MATTHEÛS 12:28

Het op grote schaal uitdrijven van demonen uit mensen was het bewijs dat het Koninkrijk van God binnendrong in wat daarvoor het gebied van de duivel was geweest. De demonen verloren hun greep en moesten hun gebied prijsgeven, omdat het Koninkrijk hen verdrong.

Jezus trok dus door heel Galilea en predikte, en we weten dat Hij het Koninkrijk predikte. Hij dreef demonen uit, waarschijnlijk om te bevestigen dat dit waar was: het Koninkrijk komt, en Hij heeft het gezag om het aan te kondigen en om de Koning te zijn. Nu, heel Galilea — je zou kunnen zeggen: ‘Nou, Hij ging te voet. Hoeveel terrein kon Hij afleggen?’ Israël is een klein land. Galilea zelf is van noord naar zuid maar ongeveer 45 mijl, of 60 kilometer, en van oost naar west maar ongeveer 25 mijl — ongeveer 40 kilometer. Het is echt een klein gebied. Je kunt op een dag 20 mijl lopen. Hij kon dus in één dag van oost naar west door het land lopen, en van noord naar zuid, over de hele afstand, in twee dagen. Dus als Hij een week of enkele weken rondtrok, kon Hij veel dorpen bezoeken en heel Galilea bestrijken.

21

Oppervlakkige volgelingen en wonderzucht

We lezen verschillende keren dat Hij door heel Galilea trok en demonen uitdreef. Deze hele streek had dus volop gelegenheid om te zien wat Jezus kon doen en te horen wat Hij te zeggen had. Maar toch vertrok Hij na ongeveer een jaar van zo'n bediening uit Galilea met slechts ongeveer twaalf volgelingen. Op een bepaald moment volgden duizenden mensen Hem, maar Hij had daar niet veel toegewijde volgelingen. De mensen wilden de wonderen zien, en daarom kwamen ze in grote aantallen. Ook wilden ze te eten krijgen. Toen ze eenmaal hadden ontdekt dat Hij dat kon, kwamen ze niet omdat ze belangstelling hadden voor het Koninkrijk van God. Ze kwamen om volkomen verkeerde redenen.

Dat is ongetwijfeld een van de voornaamste redenen waarom Jezus tegen de mensen zei dat ze geen ruchtbaarheid aan de wonderen moesten geven. Dat zou alleen maar meer mensen van het verkeerde soort aantrekken, die enkel een schouwspel wilden zien. Hij zei dan:

Vertel niemand over dit wonder.

want Hij wist dat dit mensen zou laten komen die slechts oppervlakkige belangstelling hadden. Hij wilde dat Zijn Vader aan mensen openbaarde Wie Hij was en dat Hij op die manier Zijn Koninkrijk bouwde, niet door middel van het spectaculaire.

Dat is trouwens anders dan de manier waarop sommige charismatische gemeenten het tegenwoordig zouden aanpakken als ze dat konden. Veel daarvan willen bekendheid geven aan de wonderen die tijdens hun samenkomsten plaatsvinden, omdat ze, naar ik aanneem, menen dat het Koninkrijk zich op die manier beter zal uitbreiden. Jezus had een andere strategie.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Markus 1:21-28
- Ezra 7:10
- Mattheüs 5:27
- Mattheüs 5:28
- Markus 1:24
- Mattheüs 8:29
- Jakobus 2:19
- Lukas 8:31
- Lukas 8:32
- Markus 1:34
- Handelingen 16:17
- Mattheüs 16:16
- Mattheüs 16:17
- Markus 9:9
- Markus 1:26
- Markus 1:29
- Johannes 19:25
- 1 Korinthe 9:5
- Lukas 4:38
- Markus 1:31
- 1 Timotheüs 3:2
- Markus 1:32-34
- Mattheüs 12:43-45
- Markus 16:17
- Markus 1:35-39
- Markus 2:9-11
- Mattheüs 12:28

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.